Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 31 maj 1937 kl. 7 f. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om barnbidrag m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 19 mars 1937 dagtecknad proposition, nr 276, vilken hänvisats till lagutskott och därefter tilldelats andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade, här nedan intagna förslag till

1) lag om barnbidrag;
2) lag om förskottering av underhållsbidrag till barn; samt
3) lag om kommunala pensionstillskott m. m.

I samband med förevarande proposition har utskottet till behandling förehaft sju med anledning av densamma väckta motioner, nämligen motionerna i första kammaren nr 329 av herrar *Sandén* och *Västberg* samt nr 330 och nr 331 av friherre *Lagerfelt m. fl.* samt motionerna i andra kammaren nr 581 av herr *Bæckström m. fl.*, nr 582 av herr *von Seth* samt nr 583 och nr 584 av herr *Petersson* i Lerbäcksbyn *m. fl.*

I motionen I: 329 har yrkats, att utskottet måtte företaga sådana ändringar i de i propositionen framlagda lagförslagen, att förskottering av underhållsbidrag till barn må kunna utgå även till barn med okänd fader och att barnavårdsnämnderna i stället för pensionsnämnderna bliva kommunala organ även för barnbidragen.

I motionerna I: 330 och II: 583, vilka äro likalydande, har hemställts, att riksdagen med bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts förslag till lag om barnbidrag måtte besluta, att ärenden rörande barnbidrag skola handläggas av barnavårdsnämnderna och att dessa, om särskilda skäl därtill äro, må kunna föreskriva, att bidrag huvudsakligen skall utgå in natura eller eljest utbetalas i den ordning, som prövas vara för barnet mest gagneligt.

Motionerna I: 331 och II: 584, vilka äro likalydande, utmynna i hemställan, I) att riksdagen måtte avslå den föreslagna lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn, II) att, därest riksdagen beslutar bifalla nämnda förslag, riksdagen måtte giva 5 § i förslaget följande ändrade lydelse:

5 §.

1 mom. Inkomst, som enligt 4 § skall läggas till grund för beräknande av bidragsförskott, uppskattas enligt de grunder, som angivas i 7 § lagen om folkpensionering. Härvid skall — — — i ortsgrupp 3.

2 mom. Har barn — — — nämnda inkomst.

III) att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning rörande de lämpligaste understödsformerna för sådana hjälpbehövande barn, vilka icke komma i åtnjutande av barnbidrag, med beaktande av att försörjningspliktiges underhållsskyldighet icke avtrubbas samt att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

I motion II: 581 har yrkats, att riksdagen måtte besluta, att 4 § 2 mom. sista stycket lagen om barnbidrag erhölle följande lydelse:

Då kvinna, vars barn eller adoptivbarn erhåller barnbidrag, ingår äktenskap med man, som icke är arbetsoförmögen, indrages barnbidraget, såvida icke särskilda omständigheter giva vid handen, att det bör bibehållas. Avlider barnens moder, utgår barnbidrag för barn, som vårdas av styvfadern, allenast enligt § 5 mom. 2.

Slutligen har i motion II: 582 yrkats, att riksdagen måtte besluta, att 6 § i förslaget till lag om barnbidrag erhölle följande ändrade lydelse:

6 §.

1 mom. Har barn, som — — — dess eget arbete eller från pupillförsäkring (jämförlig med den försäkring, vilken enligt 7 § lagen om folkpensionering berättigar till undantagande från inkomstberäkningen av ett årligt belopp intill 300 kronor) till ett årligt belopp, ej överstigande halva det i 5 § 2 mom. stadgade bidraget för ett barn och som helt — — — finnes skäligt.

2 mom. Inkomst, som jämlikt — — — om folkpensionering.

Har barn, som — — — dess eget arbete eller från pupillförsäkring, som i 1 mom. sägs, skall den på detta barn — — — till barn.

Enligt överenskommelse mellan statsutskottet och andra lagutskottet hava omförmälda proposition och motioner hänskjutits till behandling i sammansatt stats- och andra lagutskott.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för de i propositionen framlagda förslagen, ävensom i fråga om de skäl, vilka motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i detta utlåtande, hänvisa till propositionen och motionerna.

Sedan Kungl. Maj:t den 28 september 1934 bemyndigat chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, att tillkalla högst fem sakkunniga för att inom departementet biträda med utredning av frågan om understöd till obemedlade eller mindre bemedlade personer med försörjningsplikt mot minderåriga barn, varvid jämväl samhälleliga hjälpåtgärder åt föräldralösa barn borde tagas under övervägande, hava den 1 oktober 1934 såsom sakkunniga tillkallats dåvarande ledamoten av riksdagens andra kammare fru Vira Eklund, generaldirektören H. Elliot, dåvarande ledamoten av riksdagens andra kammare landshövdingen Bernh. Eriksson, ledamoten av riksdagens andra kammare fru Olivia Nordgren samt advokaten Märta Wikström, varjämte åt Eriksson uppdragits att vara de sakkunnigas ordförande.

De sakkunniga, vilka antagit benämningen *»1934 års barnpensioneringssakkunniga»*, ha till fullgörande av sitt uppdrag avgivit dels den 31 januari

1936 ett betänkande med förslag rörande bidrag åt barn till änkor och vissa invalider samt åt föräldralösa barn (statens offentliga utredningar 1936: 6) och dels den 18 november 1936 ett betänkande med förslag rörande förskottering av underhållsbidrag till barn utom äktenskap m. fl. (statens offentliga utredningar 1936: 47).

I det *tidigare betänkandet* föreslå de sakkunniga ett särskilt understöd, s. k. barnbidrag, för barn till änkor och vissa i folkpensioneringslagens mening till arbete varaktigt oförmögna personer samt för föräldralösa barn. Barnbidraget, som icke medför återbetalningsskyldighet, utgår enligt förslaget för ett barn till änka eller arbetsoförmögen med högst 240 kronor om året samt med proportionellt minskade belopp i den mån barnantalet är större (4 och 8 §§). För föräldralösa barn utgör barnbidraget högst 300 kronor om året (9 §). För barn under två år skall utgå ett tillägg med 60 kronor om året. Överstiger änkans eller den arbetsoförmögnes årsinkomst 600 kronor, minskas barnbidragen med $^{7}/_{10}$ av det belopp, varmed årsinkomsten överstiger 600 men ej 900 kronor, och med hela det belopp, varmed densamma överstiger 900 kronor. Är den arbetsoförmögne gift och har han tillsammans med sin hustru en årsinkomst överstigande 900 kronor, minskas barnbidragen med $^{7}/_{10}$ av det belopp, varmed makarnas sammanlagda årsinkomst överstiger 900 men ej 1,200 kronor, och med hela det belopp, varmed nämnda inkomst överstiger 1,200 kronor. Inkomsten beräknas i huvudsak enligt samma regler som den inkomst, vilken lägges till grund för beräknande av tilläggspension. De sakkunniga framlägga även ett särskilt tilläggsförslag, innefattande dyrortsgradering av såväl barnbidragen som inkomstgränserna.

Som organ för handhavande av barnbidragsverksamheten föreslå de sakkunniga pensionsstyrelsen och pensionsnämnderna (3 §). Ansökan om barnbidrag göres hos pensionsnämndens ordförande i det pensionsdistrikt, där änkan eller den arbetsoförmögne senast blivit mantalsskriven (10 §). För föräldralöst barn göres ansökan hos pensionsnämndens ordförande i det pensionsdistrikt, där den sist avlidne av föräldrarna senast varit mantalsskriven (10 §). Ärendet behandlas därefter i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gäller för ansökan om tilläggspension (10 §). Därest kommun, sedan ansökan om barnbidrag gjorts, förskotterat sådant bidrag, äger kommunen uppbära det först till betalning förfallande beloppet, i vad detsamma hänför sig till tid, för vilken förskott utgivits, och därav tillgodogöra sig förskottet (12 §).

Kostnaderna för barnbidragen skola enligt förslaget gäldas till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun, vars pensionsnämnd prövat ärendet (15 §).

Genom föreslagna övergångsbestämmelser upphäves 43 § lagen om folkpensionering. Utan hinder av att nämnda stadgande upphäves, skall dock enligt förslaget sådant pensionstillägg för barn, varom ansökan ingivits före ovannämnda dag, utgå enligt vad i sagda lagrum stadgas.

Det *senare betänkandet* behandlar barn utom äktenskap samt barn, vilkas föräldrar på grund av hemskillnad eller söndring leva åtskilda eller fått

sitt äktenskap upplöst. Enligt förslaget äger barn, vars fader enligt rättens beslut eller skriftligt, av två personer bevittnat avtal är pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till barnet, att, sedan förfallodag för bidraget förflutit utan att bidraget guldits, av allmänna medel erhålla förskott å bidraget (1 §). Detta förskott, som benämnes bidragsförskott, skall beviljas av barnavårdsnämnden i den kommun, där barnets moder senast blivit mantalsskriven eller, om ej sådan mantalsskrivningsort finnes, den kommun, där barnet är mantalsskrivet eller under året skall mantalsskrivas (3 §). Bidragsförskott utgår i huvudsak med samma belopp, som gäller för barnbidragen, med den inskränkningen att bidragsförskottet icke får överstiga det belopp barnets fader genom rättens beslut eller avtal är skyldig att utgiva till dess underhåll (4 §). För rätt till bidragsförskott gälla liksom för barnbidrag vissa inkomstgränser. Överstiger sålunda moderns årsinkomst 900 kronor, minskas förskottet med hälften av det inkomstbelopp, som överstiger 900 men ej 1,200 kronor och med hela det belopp, varmed årsinkomsten överstiger 1,200 kronor (4 §). Har moder ingått äktenskap med annan man än barnets fader, och hava makarna en sammanlagd årsinkomst, överstigande 1,200 kronor, minskas förskottet med hälften av det belopp, varmed sammanlagda årsinkomsten överstiger 1,200 men ej 1,500 kronor och med hela det belopp, varmed nämnda inkomst överstiger 1,500 kronor (4 §). Den inkomst, som sålunda skall läggas till grund för beräknande av bidragsförskott, uppskattas enligt samma grunder som motsvarande inkomst i fråga om barnbidrag (5 §). Bidragsförskott beviljas varje gång för ett år, där ej rätten till förskott upphör tidigare, samt utbetalas månadsvis (9 och 11 §§). För lämnat bidragsförskott inträder den barnavårdsnämnd, som utgivit förskottet, å vederbörande kommuns vägnar i barnets rätt till underhållsbidrag gentemot fadern (17 §). Utgift för bidragsförskott bestrides, i den mån ersättning ej kunnat uttagas av barnets fader, till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet (20 §). Gottgörelse av statsverket för bidragsförskott sökes av barnavårdsnämnden hos länsstyrelsen. Vid ansökan skall fogas, bland annat, ingående och fullständig redogörelse för barnets och föräldrarnas ekonomiska ställning samt redogörelse för de åtgärder, som vidtagits för bidragsförskottets återkrävande av fadern ävensom i fall, där tvångsmedel för ersättningsskyldighetens utkrävande icke anlitats, uppgift om anledningen härtill (21 §).

Det senare betänkandet inrymmer därjämte dels ett tilläggsförslag, innehållande stadganden beträffande dyrortsgradering, dels ock ett ändringsförslag till det tidigare förslaget till lag om barnbidrag av innehåll bl. a., att barnbidrag skall utgå till alla barn, vilkas fäder avlidit, sålunda förutom änkors barn jämväl barn utom äktenskap och barn, vilkas föräldrar vunnit äktenskapsskillnad, då deras fäder avlidit.

Yttranden över de sakkunnigas förslag ha avgivits av socialstyrelsen, pensionsstyrelsen, medicinalstyrelsen, statskontoret, statens inspektör för fattig-

vård och barnavård, överståthållarämbetet, samtliga länsstyrelser, befolkningskommissionen, styrelserna för svenska stadsförbundet och svenska landskommunernas förbund samt svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet.

Statens inspektör för fattigvård och barnavård har bifogat yttranden från statens samtliga fattigvårds- och barnavårdskonsulenter samt överståthållarämbetet och länsstyrelserna från kommunala myndigheter, varjämte vissa länsstyrelser bifogat yttranden från länens barnavårdsförbund.

A. Allmän motivering.

Den allmänna motiveringen för de i propositionen framlagda lagförslagen har i propositionen lämnats under sex huvudrubriker, nämligen »Inledande synpunkter», »Hjälpverksamhetens omfattning», »Barnbidragens och bidragsförskottens maximibelopp», »Inkomstgränser och avdrag för inkomst», »Verksamhetens organisation» samt »Statens och kommunernas kostnader för barnbidrag och bidragsförskott». Utskottet kommer att vid sin närmare behandling av ifrågavarande ärende använda samma indelning.

Inledande synpunkter.

Under denna rubrik har i propositionen (sid. 31—34) redogjorts för *de sakkunnigas* principiella inställning till ifrågavarande spörsmål. För vad *yttrandena* härutinnan innehålla redogöres å sid. 34—46.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, har under denna avdelning anfört, bland annat:

Hittills ha ensamstående mödrar varit hänvisade till fattigvården såsom stödorgan. Denna ordning är enligt min mening icke tillfredsställande. I överensstämmelse med denna uppfattning uppdrogs år 1934 åt särskilt tillkallade s. k. barnpensioneringssakkunniga att utreda frågan om andra utvägar för ordnandet av samhällets bistånd åt ensamstående mödrar och invalider.

Den offentliga fattigvården har till uppgift att fylla behövande samhällsmedlemmars levnadsbehov i de fall, då detta icke tillgodoses genom särskilda, till betryggande av samhällsmedlemmarnas ekonomiska ställning avsedda inrättningar eller anordningar. Denna definition av begreppet fattigvård, som är hämtad ur det fattigvårdslagstiftningskommitténs betänkande, som ligger till grund för nu gällande fattigvårdslag, framhäver tydligt fattigvårdens subsidiära natur. Vid sidan av fattigvården ha utvecklats andra former av samhällets hjälpverksamhet. Den viktigaste av dessa är socialförsäkringen med dess olika grenar, såsom sjukförsäkring, olycksfallsförsäkring, invaliditets- och ålderdomsförsäkring samt arbetslöshetsförsäkring. Genom socialförsäkringens fortskridande utveckling har området för fattigvårdens hjälpverksamhet alltmera begränsats. Vissa förslag till 1937 års riksdag komma, därest de bliva bifallna, att verka i samma riktning. De förslag angående lag om barnbidrag och lag om förskottering av underhållsbidrag till barn, som jag nu går att förorda, skola, om de av riksdagen godkännas, utgöra steg på samma väg.

En för barn avsedd hjälpform med understöd utgående efter fasta på förhand bestämda normer synes hava samma naturliga grund som den allmänna folkpensioneringen. Likaväl som den, vilken på grund av hög ålder måst lämna förvärvsarbetet, kan ha berättigade anspråk på att icke behöva vända sig till fattigvården, böra även de, vilka äro i behov av stöd från det allmänna på grund av sin försörjningsskyldighet mot barn, vara berättigade till hjälp i en form, som icke i något avseende kännes förödmjukande. Härtill kommer, såsom förut utvecklats, att samhällets omvårdnad om barnen är förestavad icke endast av humanitära skäl utan än mer av samhällets eget intresse att fostra dugliga medborgare.

Om man från nu angivna ståndpunkt granskar de huvudinvändningar, som i yttrandena rests mot de sakkunnigas förslag, synas de icke kunna tillmätas avgörande betydelse. Det är sålunda naturligt, att för varje gång ett nytt område avskiljes från fattigvården och hänföres till en ny hjälpform, vissa praktiska svårigheter i fråga om gränsdragningen uppkomma. Lika självfallet torde vara, att när en dylik utbrytning sker, vissa kvarstående grupper måste känna sig mer eller mindre missgynnade i förhållande till dem, som komma i åtnjutande av den nya stödformen. Att av denna anledning motsätta sig en förbättring för sistnämnda grupp av hjälpbehövande är dock knappast försvarligt. Den splittring av den sociala omvårdnadens organisation, som uppstår på grund av nya gruppers avskiljande från fattigvården, torde tillsvidare vara oundviklig. Jag överväger att låta verkställa utredning om en allmän översyn av bestämmelserna rörande samhällets understödsverksamhet. Då det emellertid torde dröja en avsevärd tid, innan resultatet av en dylik utredning kan föreligga, anser jag den nu ifrågasatta reformen böra genomföras utan att nämnda utrednings slutförande avvaktas. Det nyligen inrättade socialregistret torde även motverka de befarade ogynnsamma följderna av splittringen.

En annan huvudinvändning mot de sakkunnigas förslag går ut på att detsammas genomförande vore ägnat att minska föräldrarnas ansvarskänsla. Motsvarande invändningar rörande den enskildes känsla av ansvar för sin och familjens försörjning gjordes på sin tid mot tanken att införa folkpensionering och arbetslöshetsförsäkring. I enstaka fall kan väl inträffa, att ansträngningarna att genom eget arbete bidraga till sitt barns försörjning kunna slappas på grund av möjligheten att från det allmänna erhålla stöd för denna försörjning, men det stora flertalet ensamstående mödrar skulle helt säkert av det samhälleliga stödet tvärtom känna sig uppmuntrade i sina strävanden att bereda sina barn bästa möjliga vård och fostran.

Vad angår formen för den föreslagna hjälpverksamheten ha de sakkunniga beträffande barnbidragen övervägt, huruvida dessa borde utgå endast till föräldrar, som vårdade barnen i sina hem eller hade den rättsliga vårdnaden om barnen, men avvisat denna tanke av skäl som jag finner övertygande.

Även möjligheten av ett försäkringssystem med egna avgifter har av de sakkunniga upptagits till övervägande. I några yttranden har uttalats missnöje med att de sakkunniga icke ägnat detta spörsmål en mera ingående prövning. Jag delar emellertid de sakkunnigas uppfattning, att ett på försäkringsavgifter byggt system icke är att förorda på här ifrågavarande område.

Vad härefter angår förskotteringsverksamheten, så innebär densamma, att samhället till förmån för barnen ställer sig som garant för det underhållsbidrag, vartill barnet civilrättsligt sett är berättigat. Fördelen med denna form för hjälpverksamheten är framför allt, att den icke framträder som en understödsverksamhet utan endast som ett medel att förhindra, att barnen bli lidande på grund av den bidragspliktige faderns försummelse eller oförmåga att bidraga.

I *motionerna I: 331 och II: 584,* vilka äro likalydande, har yrkats, att riksdagen måtte avslå den i propositionen föreslagna lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn ävensom hemställts, att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning rörande de lämpligaste understödsformerna för sådana hjälpbehövande barn, vilka icke komme i åtnjutande av barnbidrag, med beaktande av att försörjningspliktiges underhållsskyldighet icke avtrubbades samt att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Hjälpverksamhetens omfattning.

Enligt de *sakkunnigas förslag* skulle barnbidrag utgå till faderlösa barn och barn till vissa invalider samt föräldralösa barn. Däremot omfattade förslaget icke barn till arbetsföra änklingar, varjämte vissa kategorier av barn till invalider, bland dem barn i äktenskap, vilkas moder vore invalid, uteslutits. Den föreslagna förskotteringen av underhållsbidrag omfattade endast barn, som genom dom eller avtal tillförsäkrats underhållsbidrag från fadern. Genom denna begränsning uteslöts från rätt till bidragsförskott barn med okänd fader samt barn, om vilka fadern hade den rättsliga vårdnaden och vilka därför voro berättigade till underhållsbidrag från modern. De sakkunnigas motivering för den föreslagna begränsningen av hjälpverksamheten återfinnes å sid. 48—52 i propositionen.

Yttrandena ha, i vad de avse förenämnda fråga, återgivits å sid. 52—55.

Departementschefen har i förevarande hänseende anfört bl. a.:

I yttrandena har de sakkunnigas begränsning av det klientel, som skall komma i åtnjutande av barnbidrag, på flera punkter mött kritik. I anslutning till denna kritik kan framför allt ifrågasättas, huruvida icke barn till änkling samt barn till äkta makar, av vilka hustrun är invalid, böra medtagas. Försiktigheten torde emellertid bjuda, att rätt till barnbidrag tills vidare begränsas i enlighet med de sakkunnigas förslag. I fråga om barn till invalider överensstämmer detta även i huvudsak med vad som hittills gällt beträffande pensionstillägg för barn. Skiljaktighet föreligger därutinnan, att under det pensionstillägg enligt 1913 års lag utgår beträffande barn utom äktenskap, när modern är arbetsoförmögen, samt i fråga om barn till frånskilda makar, när någon av föräldrarna är till arbete oförmögen, barnbidrag enligt departementsförslaget utgår i motsvarande fall endast då den, som är till arbete oförmögen, har vårdnaden om barnet.

Vad angår den föreslagna förskotteringslagstiftningen, har i ett stort antal yttranden anmärkts på det förhållandet, att barn med okänd fader uteslutes från rätt till bidragsförskott. Önskemål hava framställts, att lagförslaget måtte underkastas sådan omarbetning, att denna brist undanröjdes. För flertalet av dem, som framställt ett dylikt yrkande, torde det ej ha stått klart, att uteslutandet av denna grupp barn är en given följd av den form för hjälpverksamheten, som de sakkunniga föreslagit. Frågeställningen blir därför närmast den, huruvida fördelarna med den föreslagna formen för hjälpverksamheten kunna anses uppväga nämnda olägenhet. Trots det synnerligen behjärtansvärda läge, i vilket de nu ifrågavarande barnen kunna befinna sig, anser jag emellertid icke förskotteringsformen för understödjande av utomäktenskapliga barn och skilsmässobarn för närvarande böra offras för att åt

ifrågavarande grupp av barn bereda understöd utan fattigvårds karaktär. Goda skäl kunna även anföras för att utsträcka förskotteringen till fall, då fadern har vårdnaden om barnet och modern brister i sin betalningsskyldighet. Jag anser emellertid, att den av de sakkunniga föreslagna begränsningen i detta avseende tillsvidare bör bibehållas. Begränsningen överensstämmer med den föreslagna lagstiftningens karaktär av hjälp åt ensamstående mödrar samt har beträffande barnbidragen i viss mån sin motsvarighet i det förhållandet, att dylikt bidrag icke utgår för barn till arbetsför änkling.

I *motionen I: 329* har yrkats, att förskottering av underhållsbidrag till barn må kunna utgå även till barn med okänd fader.

Barnbidragens och bidragsförskottens maximibelopp.

Sedan under denna rubrik i propositionen (sid. 57—59) återgivits bl. a. resultatet av en av *de sakkunniga* verkställd undersökning rörande beloppet av det månatliga fattigvårdsunderstöd, som lämnades änkor med minderåriga barn, har redogjorts för de sakkunnigas motivering för de föreslagna beloppens storlek. I denna motivering hava de sakkunniga uppehållit sig vid bl. a. frågorna om reduktion av beloppen med hänsyn till barnantalet inom en familj, om lämpligheten av beloppens dyrortsgradering, om särskilt tillägg under barnets späda ålder samt om begränsning av bidragsförskottets storlek till det genom dom eller avtal fastställda beloppet.

För innehållet i *yttrandena* i nu angivna hänseenden redogöres å sid. 59—67.

Departementschefen har i förevarande hänseende anfört i huvudsak följande:

Med hänsyn till den föreslagna lagstiftningens syfte synas barnbidragens och bidragsförskottens normalbelopp böra så avpassas, att det allmänna genom desamma helt utfyller vad som eljest skulle komma att brista i de för barnets uppehälle och uppfostran nödvändiga ekonomiska tillgångarna. Vid bestämmandet av beloppens storlek får emellertid ej förbises, att den föreslagna lagstiftningen omfattar, med undantag beträffande de föräldralösa barnen, sådana fall, då bidrag till barnets uppehälle i en eller annan form kan påräknas från den ena av barnets föräldrar, nämligen modern. De av de sakkunniga föreslagna beloppen synas mig hava blivit, under iakttagande av de omständigheter, som sålunda äro av betydelse vid bestämmandet av deras storlek, i stort sett väl avvägda.

Vad förut anförts äger emellertid tillämpning endast under den förutsättningen, att dyrortsgradering av beloppen genomföres. I annat fall bliva beloppen uppenbart för små å dyrorterna. Genom proposition nr 15 har för årets riksdag framlagts förslag innefattande dyrortsgradering av folkpensionerna. De skäl, som anförts för dyrortsgradering därutinnan, äga tillämpning jämväl i fråga om dyrortsgradering av nu ifrågavarande belopp. — — —

Särskild kritik har riktats mot den föreslagna relativa nedsättningen av beloppen vid större barnantal. Av kostnadsskäl låter det emellertid knappast tänka sig, att samma belopp skulle utgå för varje barn som nu föreslås för ett barn. En sänkning av det för ett barn föreslagna beloppet åter skulle innebära fara för att fattigvård måste tillskjutas i det stora antalet fall, där endast ett till hjälp berättigat barn finnes. Liknande betänkligheter skulle visserligen icke möta mot att bestämma beloppet med hänsyn till det faktiska förhållandet, huruvida barnet vårdas tillsammans med sina syskon. En

sådan anordning låter sig emellertid endast med svårighet genomföra i praktiken. Av nu anförda skäl ansluter jag mig sålunda till de sakkunnigas förslag i förevarande hänseende.

Förslaget om högre barnbidrag för de föräldralösa barnen har icke vunnit allmän anslutning. Det torde emellertid få anses motiverat därav, att dessa barn för sitt uppehälle helt äro hänvisade till barnbidraget. De farhågor, som i detta sammanhang uttalats för en allmän höjning av fosterlönerna, kunna väl icke helt avvisas. Det bör emellertid uppmärksammas, att det åligger barnavårdsnämnderna att vid utövandet av sin kontroll över fosterbarnsvården i möjligaste mån tillse, att, därest fosterlönerna höjas, denna höjning kommer barnen tillgodo genom förbättring i deras villkor.

Slutligen har den föreslagna begränsningen av bidragsförskotten till det genom dom eller avtal bestämda beloppet klandrats i några yttranden. Det kan icke förnekas, att i några dock sannolikt fåtaliga fall denna begränsning kan nödvändiggöra tillskott från fattigvården. Begränsningen är emellertid en nödvändig följd av hjälpverksamhetens konstruktion som ett förskotterande av visst fastställt underhållsbidrag.

I fråga om bidragsförskotten har den avvikelsen gjorts från sakkunnigförslaget, att tillägg under barnets späda ålder föreslås skola utgå liksom beträffande barnbidragen.

Då det uppenbarligen i åtskilliga fall kommer att inträffa, att tillskott måste lämnas för att utfylla otillräckliga barnbidrag och bidragsförskott, har jag i syfte att bereda kommunerna möjlighet att lämna tillskott utan fattigvårds karaktär till barnbidrag och bidragsförskott låtit verkställa omarbetning av lagen om kommunala pensionstillskott m. m.

Inkomstgränser och avdrag för inkomst.

Under denna rubrik återfinnes *de sakkunnigas motivering* (sid. 69 och 70) till de föreslagna inkomstgränserna och reglerna om avdrag för försörjares inkomst.

Yttrandena, i vad de beröra förevarande frågor, ha återgivits å sid. 70—73.

Departementschefen har i sitt anförande — under hänvisning till vissa mindre lyckliga verkningar av sakkunnigförslagens bestämmelser i nu förevarande hänseende — bl. a. föreslagit att inkomstgränserna bestämdes till samma belopp för barnbidrag och bidragsförskott samt att avdragsregeln erhölle sådan formulering, att viss kvot av den inkomst, som överstege en bestämd minimigräns, avdroges.

Verksamhetens organisation.

De *sakkunniga* hava funnit pensionsnämnderna vara väl skickade att handhava barnbidragsverksamheten, och den enda mera vägande invändning, som enligt de sakkunnigas mening kunde riktas mot en sådan anordning, nämligen att det ofta förflöte ganska lång tid mellan pensionsnämnderna sammanträden, borde lämpligen kunna undanröjas genom en ändring i för dem gällande instruktion. Därtill komme, att denna olägenhet i väsentlig mån kunde motverkas genom den i förslaget förutsatta möjligheten till kommunal förskottering av barnbidrag.

I fråga om förskotteringen av underhållsbidrag hava de sakkunniga ansett

övervägande skäl tala för att anförtro verksamheten åt barnavårdsnämnderna, med hänsyn till att dessa nämnder handhade uppsikten över de utomäktenskapliga barnen och på grund härav vore väl förtrogna med dessa barns levnadsförhållanden. De undersökningar rörande barnets och föräldrarnas förhållanden, som bleve erforderliga för prövning av ansökan om bidragsförskott, syntes därför, om förskotteringen anförtroddes barnavårdsnämnderna, i regel icke behöva bliva alltför betungande. Som stöd för sitt förslag hava de sakkunniga vidare erinrat om att nämnderna redan nu vore väl insatta i den indrivningsverksamhet, som förslaget pålade dem, varjämte nämnderna i barnavårdsmännen hade en kår av funktionärer, som åtminstone i större kommuner torde vara väl lämpad för de nya uppgifter förskotteringen komme att medföra.

För vad *yttrandena* innehålla beträffande ifrågavarande spörsmål redogöres å sid. 76—86.

Departementschefen har anfört bl. a.:

Den av de sakkunniga föreslagna organisationen av hjälpverksamheten har mött starkt motstånd i åtskilliga yttranden, därvid ett flertal olika alternativ föreslagits för lösning av spörsmålet. Sålunda ha önskemål framställts om ett gemensamt organ för de båda olika formerna för hjälpverksamheten. Obestridligt är, att en sådan gemensam organisation skulle innebära åtskilliga praktiska fördelar för såväl de hjälpsökande som myndigheterna. Man får emellertid icke förbise, att barnbidragen och bidragsförskotten äro av helt olika natur. De förra avse nämligen att bringa hjälp i ett nödläge av stadigvarande natur, orsakat av försörjarens frånfälle eller invaliditet. Bidragsförskotten däremot inträda vid de mera tillfälliga hjälpbehov, som ha sin grund i barnafaderns underlåtenhet att erlägga de underhållsbidrag han förpliktats utgiva till barnet. Denna olikhet mellan de båda hjälpformerna undanskymmes icke av det förhållandet, att nämnda underlåtenhet från barnafaderns sida i många fall kan bliva av stadigvarande natur. Vid den organisatoriska utformningen av hjälpverksamheten måste hänsyn även tagas till denna olikhet. Utgångspunkterna för barnbidragen äro i princip till övervägande del likartade med utgångspunkterna för folkpensionerna. Med hänsyn härtill faller det sig naturligt att anförtro handhavandet av dessa båda hjälpformer åt samma organ. De farhågor, som uttalats beträffande svårigheterna att praktiskt genomföra denna tanke, böra icke överskattas. Vad därvid särskilt angår pensionsnämndernas möjlighet att kontrollera de hjälpbehövandes förhållanden, en synpunkt som i yttrandena tilldelats en framskjutande roll, kan erinras om att pensionsstyrelsen och pensionsnämnderna redan nu utöva en dylik kontroll över sitt klientel. Ett utbyggande av denna kontroll i anslutning till pensionsväsendets övertagande av barnbidragen torde icke möta oöverstigliga hinder.

Vad angår förskotteringen, äro pensionsstyrelsen och pensionsnämnderna, som förut påpekats, på grund av förskotteringens natur icke lämpliga organ för densamma. De skäl de sakkunniga anfört för sitt förslag att överlämna förskotteringen åt barnavårdsnämnderna finner jag däremot övertygande. Denna ståndpunkt har också i flertalet yttranden vunnit gillande.

Som i åtskilliga yttranden framhållits kommer den nya verksamheten att vålla framför allt barnavårdsnämnderna ökat arbete. Det torde i större kommuner även bliva nödvändigt att för verksamhetens behöriga skötsel utöka antalet barnavårdstjänstemän. Som en motvikt mot de ökade kostnader, som bliva en följd härav, komma emellertid, som i det följande skall närmare ut-

vecklas, kommunerna att få sina kostnader för såväl barnbidrag som bidragsförskott till en väsentlig del ersatta av statsmedel.

Den nu föreslagna organisationen kommer givetvis att medföra ytterligare splittring av den samhälleliga hjälpverksamheten. Olägenheterna härav kunna dock väsentligt minskas genom ett på lämpligt sätt ordnat samarbete mellan de olika organen för samhällets hjälpverksamhet. — — — — — —

Frågan rörande organisationen av nu ifrågavarande verksamhet torde få upptagas till förnyad prövning i samband med en allmän översyn av bestämmelserna rörande samhällets hjälpverksamhet.

I *motionen I: 329* har yrkats, att barnavårdsnämnderna i stället för pensionsnämnderna måtte bliva kommunala organ även för barnbidragen samt i *motionerna I: 330* och *II: 583,* vilka äro likalydande, att riksdagen måtte besluta, att ärenden rörande barnbidrag skulle handläggas av barnavårdsnämnderna.

Statens och kommunernas kostnader för barnbidrag och bidragsförskott.

De sakkunniga hava motiverat den föreslagna fördelningen mellan stat och kommun av kostnaderna för barnbidragen med den lättnad i kommunernas fattigvårds- och barnavårdskostnader, som ett genomförande av de föreslagna barnbidragen förväntades medföra.

De sakkunnigas motivering till den föreslagna fördelningen av kostnaderna för förskotteringen återfinnes å sid. 88 och 89 i propositionen.

Vad *yttrandena* i förevarande hänseende innehålla har återgivits å sid. 89—94.

Departementschefen har bl. a. beträffande storleken av den kommunala andelen i kostnaderna för barnbidragen förklarat sig icke kunna helt ansluta sig till de sakkunnigas förslag. Med hänsyn till att barnbidragen utformats i nära anslutning till folkpensioneringen med bland annat samma förfarande vid fastställande av rätten till barnbidrag och bestämmande av bidragets belopp, som stadgats för tilläggspensioner, har nämligen departementschefen ansett anledning icke föreligga att beträffande barnbidragen ifrågasätta en annan fördelning av kostnaderna än den, som i proposition nr 15 till innevarande års riksdag föreslagits beträffande tilläggspensionerna eller sålunda att den kommunala andelen utgjorde, för orter tillhörande ortsgrupp 1 en åttondel, för orter tillhörande ortsgrupp 2 en femtedel samt för orter tillhörande ortsgrupp 3 en fjärdedel; dock att, därest Stockholm eller Göteborg hänfördes till sistnämnda ortsgrupp, stadens andel skulle utgöra tre tiondelar.

I fråga om kostnaderna för bidragsförskotten har departementschefen ansett den av de sakkunniga föreslagna fördelningen innebära en lämplig avvägning med hänsyn till de olika synpunkter, som inverka på frågans bedömande.

Utskottet.

Förevarande lagförslag utgöra ett viktigt led i arbetet på skapandet av nya former för omvårdnaden om det uppväxande släktet. Enligt utskottets mening hava förslagen i allt väsentligt erhållit en tillfredsställande utformning.

Såsom framgår av vad utskottet nedan anfört har utskottet i fråga om vissa detaljer några erinringar och önskemål att framföra.

Förslagen omfatta vissa bestämda kategorier barn. Vad sålunda angår bidragsförskott skall sådan hjälp utgå endast till barn, som genom dom eller avtal tillförsäkrats underhållsbidrag från fadern. Härigenom uteslutas från rätten till bidragsförskott de barn, för vilka faderskapet icke kunnat i laga ordning fastställas. Då denna grupp omfattar ett betydande antal barn och dessa befinna sig i ett ur flera synpunkter särskilt behjärtansvärt läge, vill utskottet giva uttryck åt den förhoppningen, att frågan om hjälp i lämplig form för dessa barn snarast måtte upptagas till prövning.

Under ärendets beredning hava skilda meningar framkommit rörande den lämpligaste organisationen av den ifrågasatta hjälpverksamheten. Enligt nu ifrågavarande förslag skola ärenden rörande barnbidrag handhavas av pensionsnämnderna och pensionsstyrelsen samt ärenden rörande bidragsförskott av barnavårdsnämnderna. Utskottet vill i detta sammanhang erinra, att andra lagutskottet i sitt utlåtande nr 50 föreslagit riksdagen att hos Kungl. Maj:t anhålla om en översyn av lagstiftningen rörande samhällets hjälpverksamhet, därvid frågan om en rationell organisation av denna verksamhet borde ägnas särskild uppmärksamhet. Obestridligt är, såsom departementschefen framhållit, att den nu förslagna organisationen kommer att medföra ytterligare splittring inom socialvården. Då utskottet nu tillstyrker den av Kungl. Maj:t föreslagna organisationen av barnbidragsverksamheten, sker detta under förutsättning, att vid den allmänna översyn, som kan förväntas, denna fråga underkastas förnyad prövning, därvid lämpligheten att anförtro barnavårdsnämnderna denna verksamhet bör övervägas. Enligt utskottets mening måste det nämligen anses vara av stor vikt, att barnavårdsnämnderna anförtros sådana uppgifter att deras verksamhet anpassas till den utveckling på familje- och barnavårdens område, i vilken den nu föreslagna reformen utgör ett betydelsefullt led.

Genom ett på lämpligt sätt ordnat samarbete mellan olika organ för samhällets hjälpverksamhet torde emellertid de olägenheter i form av ökad splittring, som äro en följd av den nu föreslagna organisationen, kunna, såsom departementschefen framhållit, icke oväsentligt minskas. Vad sålunda angår ärenden rörande barnbidrag är det av vikt, att samarbete kommer till stånd mellan pensionsnämnder och barnavårdsnämnder. Till främjande av detta samarbete har utskottet ansett sig böra föreslå visst tillägg till 9 § i förslaget till lag om barnbidrag. Utskottet återkommer till detta spörsmål vid den särskilda behandlingen av denna paragraf.

Utskottet vill även erinra, att ärenden rörande barnbidrag i allmänhet äro av brådskande beskaffenhet. Enligt förslaget till lag om barnbidrag skola dessa frågor handläggas i samma ordning som ärenden rörande tilläggspension. För att säkerställa ett snabbare avgörande av frågor om barnbidrag torde pensionsnämnderna böra åläggas att hålla tätare sammanträden än vad för närvarande finnes stadgat.

Vad slutligen angår frågan om fördelningen mellan stat och kommun av

kostnaderna för den ifrågavarande hjälpverksamheten finner utskottet övervägande skäl tala för den av Kungl. Maj:t föreslagna fördelningen.

Utskottet övergår härefter till en detaljgranskning av lagförslagen. I den mån de särskilda bestämmelserna icke i det följande beröras, hava de av utskottet lämnats utan erinran.

B. Specialmotivering.

I. Förslaget till lag om barnbidrag.

4 § 2 mom.

Enligt *de sakkunnigas förslag* skulle barnbidraget indragas då kvinna, vars barn erhölle barnbidrag, inginge äktenskap.

Som motivering för bestämmelsen, såvitt densamma avsåge barn till änka, hava de sakkunniga anfört:

Förutsättningen för samhällets ekonomiska bistånd, nämligen det nödläge, som huvudförsörjarens frånfälle vållat, har ju i dylika fall i allmänhet blivit undanröjd. Vidare bör beaktas den omständigheten, att mannen i det nya äktenskapet jämlikt lagen om makes underhållsskyldighet mot andra makens barn är pliktig bidraga till underhållet för änkans barn i det förra giftet. Gentemot dessa omständigheter, som tala för ett indragande av barnbidraget vid änkans omgifte, kan såsom grund för ett motsatt förfarande åberopas, att risken att förlora barnbidrag troligen i åtskilliga fall skulle medföra en stark benägenhet hos änkor i förevarande situation att leva i fria förbindelser i stället för att gifta om sig. Trots denna icke önskvärda konsekvens hava de sakkunniga ansett sig böra föreslå, att då änka ingår nytt äktenskap, barnbidraget indrages.

Såsom grund för bestämmelsen i fråga om barn till invalid kvinna hava de sakkunniga framhållit, att barnbidrag enligt förslaget icke skulle utgå för barn till invalid kvinna, som vore gift med arbetsför man.

Sedan modern avlidit, blir barnet enligt förslaget att betrakta som föräldralöst barn och berättigat till det högre bidrag som enligt 5 § 1 mom. förslaget till lag om barnbidrag tillkommer sådant barn.

I *yttrandena* har *statens inspektör för fattigvård och barnavård* förklarat sig anse, att någon form borde utfinnas, som berättigade styvbarn att efter individuell prövning eller på annat sätt fortfarande uppbära barnbidrag. *Fattigvårdsstyrelserna i Malmö* och *Hälsingborg* ha framför allt påpekat olämpligheten av ifrågavarande bestämmelse för det fall, att barnen vore utackorderade och mannen icke hade möjlighet att mottaga dem i det nya hemmet eller bekosta underhållsbidrag för dem samt yrkat, att bestämmelsen måtte mildras.

Departementschefen har anfört:

Bestämmelsen att barnbidraget skall indragas, när kvinna, vars barn erhåller dylikt bidrag, gifter sig, har naturligt nog mött en del kritik. Obestridligt är att stadgandet om makes underhållsskyldighet mot andra makens barn ofta vållat slitningar och förvecklingar. Så länge emellertid denna grundsats är gällande, torde den jämväl i en lagstiftning som den föreslagna

böra iakttagas. Även om i åtskilliga fall det nödläge, som vållats av mannens död, icke avsevärt förbättrats genom det nya giftermålet och det sålunda med hänsyn härtill kunde synas befogat att låta barnbidraget fortfara, skulle det dock framstå som en oegentlighet, om barnbidrag utginge till styvbarnen, medan makarnas egna barn, som ha lika stort behov därav, icke erhålla bidrag. I fråga om barn till invalid kvinna betingas stadgandet av att barnbidrag icke utgår till sådan kvinna, som är gift med arbetsför man.

I *motionen II: 581* har yrkats, att 4 § 2 mom. sista stycket i förslaget till lag om barnbidrag måtte erhålla följande lydelse:

Då kvinna, vars barn eller adoptivbarn erhåller barnbidrag, ingår äktenskap med man, som icke är arbetsoförmögen, indrages barnbidraget, såvida icke särskilda omständigheter giva vid handen, att det bör bibehållas. Avlider barnens moder, utgår barnbidrag för barn, som vårdas av styvfadern, allenast enligt § 5 mom. 2.

Utskottet. Enligt gällande lag har make, så länge äktenskapet består, underhållsskyldighet mot andra makens barn, om vilka denne har vårdnaden. I anslutning härtill skall enligt förslaget till lag om barnbidrag sådant bidrag upphöra att utgå, då barnets moder gifter sig med en man, som icke är arbetsoförmögen. Med hänsyn till förstnämnda bestämmelse om makes underhållsskyldighet mot andra makens barn, finner sig utskottet icke kunna tillstyrka bifall till det i ovan omförmälda motion framställda yrkandet om jämkning i nu ifrågavarande stadgande.

Motionärerna hava tillika hemställt, att därest moder till barn avlider, barnbidrag för barn, som vårdas av styvfader, skall utgå enligt 5 § 2 mom. i förslaget och sålunda ej med det högre belopp, förslaget tillerkänner föräldralöst barn. Då emellertid makes underhållsskyldighet mot andra makens barn är begränsad till tiden för äktenskapets bestånd och styvfadern sålunda efter makans död lagligen icke är underhållsskyldig mot styvbarnen, synes det enligt utskottets mening vara befogat att låta barnbidrag till dessa barn utgå med det högre beloppet även om barnen vårdas av styvfadern. Utskottet kan sålunda ej heller i denna del tillstyrka bifall till motionen.

6 §.

Enligt *de sakkunnigas förslag* skulle, därest barn hade inkomst, som ej härrörde från dess eget arbete, den på barnet belöpande andelen av barnbidraget minskas med nämnda inkomst. I fråga om föräldralöst barn gällde dock, att, därest sådant barn hade inkomst, som ej härrörde från dess eget arbete och som helt eller i mera väsentlig mån kunde anses täcka kostnaden för dess uppehälle och uppfostran, barnbidrag antingen ej skulle utgå eller ock nedsättas efter vad som funnes skäligt.

I sin motivering hade de sakkunniga ifrågasatt att begränsa ovannämnda avdragsregel i fråga om sådana inkomster, som hade karaktär av pupillförsäkring, periodiskt understöd och dylikt, för att icke eljest motverka benägenheten hos enskilda att på dylikt sätt sörja för sina barns framtida uppehälle och hos släktingar och vänner att understödja ensamställda barn. Gentemot

dessa i och för sig beaktansvärda synpunkter syntes dock de sakkunniga den grundsatsen böra fasthållas, att det allmänna icke borde träda emellan i andra fall än då det förefintliga behovet icke kunde tillgodoses på annat sätt, och de sakkunniga hade därför icke ansett sig böra frångå den regeln, att ett barns inkomst, som ej härrörde från dess eget arbete, skulle avdragas å den på detta barn belöpande andelen av barnbidraget

Redogörelse för vad *yttrandena* innehålla rörande denna fråga återfinnes å sid. 112 och 113 i propositionen.

Departementschefen har med hänsyn till den ringa praktiska betydelsen av den ifrågasatta privilegieringen av vissa inkomster ansett önskemålen härom icke böra föranleda någon ändring i de sakkunnigas förslag.

I *motionen II: 582* har yrkats, att 6 § i förslaget till lag om barnbidrag måtte erhålla följande ändrade lydelse:

6 §.

1 mom. Har barn, som — — — dess eget arbete eller från pupillförsäkring (jämförlig med den försäkring, vilken enligt 7 § lagen om folkpensionering berättigar till undantagande från inkomstberäkningen av ett årligt belopp intill 300 kronor) till ett årligt belopp, ej överstigande halva det i 5 § 2 mom. stadgade bidraget för ett barn och som helt — — — finnes skäligt.

2 mom. Inkomst, som jämlikt — — — om folkpensionering.

Har barn, som — — — dess eget arbete eller från pupillförsäkring, som i 1 mom. sägs, skall den på detta barn — — — till barn.

De av motionären anförda synpunkterna kunna icke frånkännas visst berättigande. Enligt utskottets mening föreligga emellertid icke tillräckliga skäl för den i motionen ifrågasatta avvikelsen från Kungl. Maj:s förslag, varför utskottet ej ansett sig böra tillstyrka motionen. *Utskottet.*

9 § 2 mom.

Detta stadgande saknar motsvarighet i Kungl. Maj:ts förslag.

I åtskilliga *yttranden* (sid. 80 och 81 i propositionen) ha efterlysts bestämmelser om samarbete mellan olika kommunala myndigheter med hänsyn till barnbidragen.

Departementschefen har icke ansett det lämpligt tillmötesgå kravet på särskilda bestämmelser rörande formerna för ifrågavarande samarbete, innan praxis givit anvisning på den lämpligaste av de olika möjligheter, som därutinnan kunde ifrågakomma.

Utskottet har i den allmänna motiveringen betonat vikten av att samarbete kommer till stånd mellan pensionsnämnd och barnavårdsnämnd vid behandlingen av ärenden rörande barnbidrag. Departementschefen, som beaktat behovet av en samverkan mellan olika hjälporgan, har såsom sin mening uttalat, att föreskrifter rörande formerna för ett dylikt samarbete icke borde meddelas, förrän praxis givit anvisning på den lämpligaste av de olika möjligheter, som kunde ifrågakomma. Enligt utskottets mening bör emellertid genom en särskild bestämmelse framhållas vikten av att samarbete mellan pensionsnämnd och barnavårdsnämnd kommer till stånd. Vid *Utskottet.*

övervägandet av olika möjligheter att ordna en dylik samverkan har utskottet ansett sig böra föreslå att, då ärende rörande barnbidrag skall förekomma vid pensionsnämnds sammanträde, det åligger nämndens ordförande att, såvitt möjligt i god tid före sammanträdet, därom underrätta ordföranden i barnavårdsnämnden i den kommun, där barnet stadigvarande vistas. Denne eller annan, av barnavårdsnämnden därtill utsedd ledamot, skall äga rätt att vid handläggningen av ärende rörande barnbidrag deltaga i överläggningarna men ej i besluten samt att få sin mening antecknad till protokollet. Utskottet vill erinra att en liknande bestämmelse upptagits i de förslag till lag om anställande av distriktsbarnmorskor m. m. och om ändring i epidemilagen, som genom proposition nr 40 framlagts för innevarande års riksdag.

10 §.

Som motivering till förevarande stadgande hava *de sakkunniga* anfört:

Den som är ett barns förmyndare, antingen det är en av föräldrarna eller en särskilt förordnad person, har att förvalta barnets ekonomi och med tillgängliga medel sörja för dess uppehälle och uppfostran. Det är då självfallet, att barnbidrag i regel bör utbetalas till förmyndaren. Emellertid kan det tydligen finnas fall, då en sådan åtgärd är mindre lämplig antingen på grund av förhållanden, som sammanhänga med förmyndarens person, eller av andra orsaker. För att skapa en utväg att undvika olägenheter av dylik art hava de sakkunniga föreslagit, att utbetalning av barnbidragsbelopp icke ovillkorligen skall behöva ske till förmyndaren utan att, om skäl därtill äro, utbetalningen må kunna göras till barnavårdsnämnd eller annan. Beslut om sådan avvikelse från regeln om förmyndaren såsom betalningsmottagare skall enligt förslaget fattas av pensionsstyrelsen, varigenom tillräckliga garantier torde förefinnas för bestämmelsens behöriga handhavande. Den som sålunda erhåller förfallna belopp skall givetvis utgiva dem för barnets räkning på lämpligt sätt.

I *yttrande* av *statens inspektör för fattigvård och barnavård* har påpekats, att oklarhet vidlådde förevarande stadgande därutinnan, att det ej framginge, huruvida barnavårdsnämnd, om den medgåves rätt att uppbära barnbidrag, kunde låta bidraget huvudsakligen komma föräldrarna till godo in natura, då föräldrarna visade sig sakna förmåga att handha kontanter.

Departementschefen har icke uttalat sig i förevarande fråga.

I *motionerna I: 330* och *II: 583* har uppmärksamheten riktats på förevarande spörsmål.

Utskottet. Med anledning av vad som anförts rörande detta stadgande, vill utskottet som sin mening uttala att detsamma bör tolkas på det sätt, att såväl barnavårdsnämnden som annan, till vilken enligt pensionsstyrelsens föreskrift utbetalning av barnbidrag skall ske, äger rätt att, där så finnes lämpligt, använda bidraget till anskaffande av för barnets räkning erforderliga förnödenheter.

II. Förslaget till lag om förskottering av underhållsbidrag till barn.

5 § 1 mom.

Departementschefen har ifråga om förevarande stadgande anfört bl. a.:

Enligt de sakkunnigas förslag skulle inkomstberäkningen för fastställande av rätten såväl till barnbidrag som till bidragsförskott ske efter samma grun-

der som inkomstberäkningen för fastställande av rätten till tilläggspension. Att samma regler böra gälla för inkomstberäkningen i fråga om barnbidragen som beträffande tilläggspensionerna synes lämpligt, helst som dessa understöd skola handhavas av samma organ. Det synes emellertid ej vara nödvändigt, att samma regler gälla för fastställandet av inkomsten, då det är fråga om bidragsförskotten. Ur olika synpunkter är det önskvärt, att därvid så enkel metod som möjligt användes för beräknandet av sökandens inkomst. Mest ändamålsenligt torde det vara att såsom inkomst godtaga det senast till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet. Denna inkomstuppskattning blir visserligen schematisk framför allt såtillvida, som vid prövning av ansökan om bidragsförskott hänsyn icke kan tagas till efter taxeringen inträffade förändringar i vederbörandes ekonomiska förhållanden. Härvid bör emellertid ihågkommas, att då bidragsförskott endast beviljas för ett år i sänder, årlig omprövning i nämnda hänseende kommer att äga rum.

Som i den allmänna motiveringen omförmälts har den för rätten till bidragsförskott avgörande inkomstgränsen sänkts till samma belopp som föreslagits i fråga om barnbidragen. När emellertid inkomstgränsen för rätten till bidragsförskott sålunda sänkes, måste man taga hänsyn till den stora gruppen kvinnliga yrkesutövare, vilkas lön huvudsakligen utgår i form av naturaförmåner. Dessa kvinnor kunna vanligen icke ha sitt barn hos sig utan måste utackordera detsamma. Kontantlönen räcker emellertid sällan till för att betala fosterlegan för barnet. Då löneförmånerna för denna kategori mödrar emellertid taxeras till tämligen högt belopp, skulle med den nu föreslagna låga inkomstgränsen ett stort antal av dessa mödrar, som vore i behov av samhällets stöd för beredande av uppehälle och uppfostran åt sina barn, uteslutas från rätt till bidragsförskott eller få vidkännas avsevärd minskning av sådant förskott. Till motverkande av denna följd av inkomstgränsens sänkning föreslås, att värdet av förmån, bestående av fri kost och fri bostad, vid inkomstens beräkning icke må uppskattas till högre belopp än, i ortsgrupp 1 200 kronor, i ortsgrupp 2 300 kronor samt i ortsgrupp 3 400 kronor.

I *motionerna I: 331 och II: 584* har yrkats att, därest riksdagen bifölle nu ifrågavarande lagförslag, 5 § i förslaget måtte erhålla följande lydelse:

5 §.

1 mom. Inkomst, som enligt 4 § skall läggas till grund för beräknande av bidragsförskott, uppskattas enligt de grunder, som angivas i 7 § lagen om folkpensionering. Härvid skall — — — i ortsgrupp 3.

2 mom. Har barn — — — nämnda inkomst.

Utskottet.

Ehuru den föreslagna bestämmelsen kan inge vissa betänkligheter, har utskottet likväl ansett övervägande skäl tala för att stadgandet lämnas utan erinran. Skulle erfarenheterna vid lagtillämpningen giva vid handen, att bestämmelsen erhållit en mindre tillfredsställande utformning, böra statsmakterna givetvis taga ifrågavarande spörsmål under omprövning. Med anledning av andra punkten i momentet vill utskottet emellertid framhålla, att enligt utskottets mening särskilda föreskrifter böra meddelas eller åtgärder eljest vidtagas med syfte att underlätta tillämpningen av denna bestämmelse. Särskild uppmärksamhet torde böra ägnas ifrågavarande stadgande vid utarbetandet av formulär till ansökning enligt 6 § samt anvisningar till sådant formulär. Sålunda kunde exempelvis i nämnda anvisningar omnämnas möjligheten för barnavårdsnämnden att efter sökandens medgivande taga del av dennes självdeklaration för vinnande av en säkrare uppfattning om sökandens ekonomiska förhållanden.

21 §.

Utskottet. Utskottet vill framhålla, att lämpliga formulär böra fastställas för i detta stadgande omförmälda ansökningar och övriga handlingar.

III. Förslaget till lag om kommunala pensionstillskott m. m.

Utskottet. Utskottet har vid granskning av förevarande förslag icke funnit anledning till någon erinran, varför utskottet får tillstyrka förslaget.

Utskottets hemställan.

Under åberopande av vad i det föregående anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen, med förklarande att det i propositionen framlagda förslaget till lag om barnbidrag icke kunnat i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.) *(Utskottets förslag.)*

Lag
om barnbidrag.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

I de fall, som nedan i denna lag angivas, skall av allmänna medel särskilt bidrag *(barnbidrag)* utgå till uppehälle och uppfostran åt barn, vars föräldrar, adoptivföräldrar, fader, adoptant eller adoptants make avlidit, eller vars fader, styvfader, moder, adoptant eller adoptants make är arbetsoförmögen.

För barn, som är adopterat, utgår barnbidrag allenast därest barnet i sin egenskap av adoptivbarn enligt 4 § är berättigat till sådant bidrag.

Såsom arbetsoförmögen anses i denna lag den, som på grund av varaktig oförmåga till arbete är berättigad till folkpension enligt lagen om folkpensionering.

2 §.

Rätt till barnbidrag tillkommer endast barn, som är svensk medborgare och stadigvarande vistas här i riket; dock äger Konungen, under förutsättning av ömsesidighet, träffa överenskommelse med främmande stat i fråga om tillämpning av denna lag å dess undersåtar.

Barnbidrag utgår icke för längre tid än till och med den månad, under vilken barnet fyller sexton år.

3 §.

Ärenden rörande barnbidrag handläggas av pensionsstyrelsen och pensionsnämnderna.

4 §.

1 mom. Barnbidrag utgår, där ej annat följer av vad eljest i denna lag stadgas, för barn, vars föräldrar eller, då barnet adopterats, vars adoptant eller adoptivföräldrar avlidit. Har någon adopterat sin makes barn, utgår barnbidrag enligt detta moment dock först då båda makarna avlidit.

(Kungl. Maj:ts förslag.) *(Utskottets förslag.)*

2 mom. Barnbidrag utgår jämväl, där ej annat följer av vad eljest i denna lag stadgas,

för barn, vars fader avlidit, samt för adoptivbarn till makar och hustruns före eller under äktenskapet antagna adoptivbarn, då mannen avlidit;

för barn och adoptivbarn till makar, då mannen är arbetsoförmögen;

för arbetsoförmögen änklings barn och adoptivbarn i äktenskapet med den avlidna hustrun; samt

för arbetsoförmögen frånskild makes barn och adoptivbarn i det upplösta äktenskapet, då denne har vårdnaden om barnet.

Har i annat fall än i första stycket sägs hustru till arbetsoförmögen man barn eller adoptivbarn, som står under hennes vårdnad, eller har arbetsoförmögen man, ogift kvinna, änka eller frånskild hustru annat adoptivbarn än förut sagts, eller har arbetsoförmögen ogift kvinna, änka eller frånskild hustru barn utom äktenskap, som står under hennes vårdnad, skall, där ej annat följer av vad eljest i denna lag sägs, barnbidrag utgå jämväl för sådant barn.

Barnbidrag för adoptivbarn till arbetsoförmögen utgår icke, där adoptionen skett senare än två år före den dag, då den arbetsoförmögne i anledning av arbetsoförmågan gjort ansökning, som medfört folkpension, såvida ej på grund av särskilda omständigheter barnbidrag finnes böra utgå, oaktat adoptionen skett senare än nu sagts.

Då kvinna, vars barn eller adoptivbarn erhåller barnbidrag, ingår äktenskap med man, som icke är arbetsoförmögen, indrages barnbidraget.

5 §.

1 mom. Barnbidrag enligt 4 § 1 mom. utgår, där ej nedan annorlunda stadgas, med följande årliga belopp, nämligen 300 kronor i ortsgrupp 1, 360 kronor i ortsgrupp 2 och 420 kronor i ortsgrupp 3.

Barnbidraget utgår efter den i lagen om folkpensionering avsedda ortsgrupp, dit den ort hänförts, å vilken barnet stadigvarande vistas; dock att efter flyttning till ort i dyrare ortsgrupp barnet skall hava tillhört sådan ortsgrupp tre år, innan barnbidrag må utgå enligt de för denna gällande reglerna, såvida icke på grund av omständigheterna prövas skäligt i särskilt fall medgiva undantag.

2 mom. Barnbidrag enligt 4 § 2 mom. utgår, där ej nedan annorlunda stadgas, med följande årliga belopp i nedan angivna ortsgrupper:

	Ortsgrupp 1	Ortsgrupp 2	Ortsgrupp 3
för ett barn	240 kr.	300 kr.	360 kr.
» två »	420 »	525 »	630 »
» tre »	600 »	750 »	900 »
och för varje barn däröver ytterligare	120 »	150 »	180 »

Överstiger moderns eller den arbetsoförmögnes årsinkomst 600 kronor i ortsgrupp 1, 800 kronor i ortsgrupp 2 och 1,000 kronor i ortsgrupp 3, eller

(Kungl. Maj:ts förslag.) *(Utskottets förslag.)*

har den arbetsoförmögne, därest han är gift, tillsammans med sin hustru en årsinkomst överstigande 900 kronor i ortsgrupp 1, 1,125 kronor i ortsgrupp 2 och 1,350 kronor i ortsgrupp 3, minskas barnbidraget med sju tiondelar av årsinkomsten, i vad den överstiger sagda belopp.

Barnbidrag, varom förmäles i detta moment, utgår efter den i lagen om folkpensionering avsedda ortsgrupp, dit den ort hänförts, å vilken modern eller den arbetsoförmögne senast blivit mantalsskriven. Finnes ej sådan mantalsskrivningsort, utgår barnbidraget efter den ortsgrupp, dit den ort hänförts, å vilken barnet stadigvarande vistas, eller, då modern eller den arbetsoförmögne har flera barn och dessa stadigvarande vistas å orter, som hänförts till olika ortsgrupper, efter den billigaste av dessa. Moder, arbetsoförmögen eller barn, som flyttat till ort i dyrare ortsgrupp, skall dock hava tillhört sådan ortsgrupp tre år, innan barnbidrag må utgå enligt de för denna gällande reglerna, såvida icke på grund av omständigheterna prövas skäligt i särskilt fall medgiva undantag.

Vistas barn stadigvarande å ort, som tillhör billigare ortsgrupp än moderns eller den arbetsoförmögnes mantalsskrivningsort, skall på detta barn belöpande andel av barnbidrag med hänsyn därtill nedsättas.

3 mom. Där Konungen i fråga om ort, vilken gränsar till ort i högre ortsgrupp, jämlikt 6 § 3 mom. första stycket lagen om folkpensionering förordnat om förhöjning av tilläggspension till pensionstagare, vilken är mantalsskriven inom visst intill gränsen liggande område, äger Konungen på därom av vederbörande kommun gjord framställning förordna, att barnbidrag, som beräknas med hänsyn till mantalsskrivning eller vistelse inom området, skall förhöjas med hälften av skillnaden mellan å ena sidan det belopp, vartill bidraget skulle uppgå, om mantalsskrivningen skett eller vistelsen ägt rum å orten i den högre ortsgruppen, samt å andra sidan det belopp, vartill bidraget uppgår å orten i den lägre ortsgruppen.

Vad i 1 mom. andra stycket, 2 mom. tredje stycket sista punkten samt 7 § andra stycket och fjärde stycket tredje punkten stadgas angående barnbidrag ävensom vad i 6 § 3 mom. tredje stycket lagen om folkpensionering stadgas angående pensionsförhöjning skall äga motsvarande tillämpning å förhöjning, som avses i detta moment.

4 mom. För tiden till och med den månad, under vilken barn fyller två år, ökas barnbidraget med ett årligt belopp av 60 kronor.

6 §.

1 mom. Har barn, som avses i 4 § 1 mom., inkomst, som ej härrör från dess eget arbete och som helt eller i mera väsentlig mån kan anses täcka kostnaden för dess uppehälle och uppfostran, skall barnbidrag till sådant barn antingen ej utgå eller ock nedsättas efter vad som finnes skäligt.

2 mom. Inkomst, som jämlikt 5 § 2 mom. andra stycket skall läggas till grund för beräknande av barnbidrag enligt 4 § 2 mom., uppskattas i överensstämmelse med de grunder, som angivas i 7 § lagen om folkpensionering.

(Kungl. Maj:ts förslag.) *(Utskottets förslag.)*

Har barn, som avses i 4 § 2 mom., inkomst, som ej härrör från dess eget arbete, skall den på detta barn belöpande andelen av barnbidraget minskas med nämnda inkomst. Vid uppskattning av sådan inkomst, som nu sagts, skall avkastning av fastighet och kapital höjas med 3 procent av det belopp, varmed sammanlagda behållna värdet av fastighet och kapital må överstiga 2,000 kronor. Såsom inkomst skall jämväl räknas bidragsförskott, vartill barnet må vara berättigat enligt lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn.

7 §.

Har inkomst, efter vilken barnbidrag blivit bestämt, sedermera ökats till sådant belopp, att rätt till barnbidrag ej längre föreligger, indrages barnbidraget. Sker eljest mera väsentlig ändring i den inkomst, efter vilken barnbidrag blivit bestämt, må barnbidraget i enlighet därmed ökas eller minskas.

Flyttar barn, moder eller arbetsoförmögen, vars vistelse- eller mantalsskrivningsort ligger till grund för beräkningen av barnbidrag, till ort i annan ortsgrupp, eller överföres den ort, där vederbörande vistas eller är mantalsskriven, till annan ortsgrupp, skall barnbidraget jämkas eller bortfalla enligt reglerna för den senare ortsgruppen; dock att efter flyttning till ort i dyrare ortsgrupp höjning av barnbidraget må ske endast efter ansökan och med tillämpning av vad i 5 § 1 mom. andra stycket eller 2 mom. tredje stycket sista punkten stadgats.

Befinnes barn, för vilket barnbidrag utgår, icke vidare vara svensk medborgare eller stadigvarande vistas här i riket, skall barnbidraget indragas, såvida icke detta med hänsyn till omständigheterna prövas oskäligt.

Den, för vars eget eller hustrus barn eller adoptivbarn utgår barnbidrag, är pliktig att vid väsentlig förbättring i sina egna, hustruns eller barnets ekonomiska förhållanden utan oskäligt dröjsmål anmäla detta till pensionsnämndens ordförande i det pensionsdistrikt, där han senast blivit mantalsskriven, eller, om han icke är mantalsskriven i riket, till pensionsnämndens ordförande i det pensionsdistrikt, där barnet stadigvarande vistas. Har barn särskilt förordnad förmyndare, åligger det denne att göra sådan anmälan vid väsentlig förbättring i barnets ekonomiska förhållanden. Enahanda anmälningsskyldighet, som nyss sagts, åligger barnets moder, den arbetsoförmögne eller förmyndaren, om modern eller den arbetsoförmögne mantalsskrives å annan ort än tillförne och denna ort räknas till billigare ortsgrupp än den förra mantalsskrivningsorten, eller om barnet flyttar till ort, som tillhör billigare ortsgrupp. Har kvinna, vars barn eller adoptivbarn åtnjuter barnbidrag, ingått äktenskap, åligger henne jämväl anmälningsskyldighet som nyss sagts.

8 §.

Har moder eller arbetsoförmögen utan vederlag eller mot uppenbarligen otillräckligt vederlag avhänt sig eller barnet egendom i sådan myckenhet, att avhändelsen avsevärt inverkar vid beräkning av barnbidrag, ehuru det bort

(Kungl. Maj:ts förslag.)

förutses, att avhändelsen skulle föranleda behov av dylikt bidrag, eller har särskilt förordnad förmyndare låtit sådant förfarande komma sig till last med avseende å myndlingens egendom, eller

har oriktig uppgift av beskaffenhet att påverka rätten till barnbidrag åberopats, ehuru skäligen kunnat fordras att uppgiften varit riktig,

skall ansökning om barnbidrag avslås eller redan beviljat barnbidrag indragas; dock att, där annat ej finnes påkallat, viss tid skall bestämmas, efter vars förlopp den omständighet, som föranlett beslutet, icke skall utgöra hinder mot bifall till ansökning om barnbidrag.

Har i 7 § fjärde stycket föreskriven anmälningsskyldighet försummats, må, om försummelsen inverkat på rätten till barnbidrag eller beloppet därav och försummelsen icke kan anses ursäktlig, barnbidraget indragas som ovan stadgats.

9 §.

Ansökning om barnbidrag enligt 4 § 1 mom. göres av barnets förmyndare hos pensionsnämndens ordförande i det pensionsdistrikt, där den sist avlidne av barnets föräldrar eller, om barnet varit adopterat, där adoptanten eller den sist avlidne av adoptivföräldrarna senast varit mantalsskriven.

Ansökning om barnbidrag enligt 4 § 2 mom. göres av barnets förmyndare hos pensionsnämndens ordförande i det pensionsdistrikt, där barnets moder eller, då fråga är om barn eller adoptivbarn till arbetsoförmögen man, där denne senast blivit mantalsskriven.

Finnes ej mantalsskrivningsort, som förut i denna paragraf sägs, skall ansökning göras hos pensionsnämndens ordförande i det pensionsdistrikt, där barnet stadigvarande vistas.

Om ansökning och dess behandling samt om minskning eller indragning av barnbidrag skall i tillämpliga delar gälla vad som stadgas i 28—32 §§ lagen om folkpensionering i fråga om tilläggspension. Föreskrifterna i

(Utskottets förslag.)

9 §.

1 mom. Ansökning om barnbidrag enligt 4 § 1 mom. göres av barnets förmyndare hos pensionsnämndens ordförande i det pensionsdistrikt, där den sist avlidne av barnets föräldrar, eller, om barnet varit adopterat, där adoptanten eller den sist avlidne av adoptivföräldrarna senast varit mantalsskriven.

Ansökning om barnbidrag enligt 4 § 2 mom. göres av barnets förmyndare hos pensionsnämndens ordförande i det pensionsdistrikt, där barnets moder eller, då fråga är om barn eller adoptivbarn till arbetsoförmögen man, där denne senast blivit mantalsskriven.

Finnes ej mantalsskrivningsort, som förut i denna paragraf sägs, skall ansökning göras hos pensionsnämndens ordförande i det pensionsdistrikt, där barnet stadigvarande vistas.

Om ansökning och dess behandling samt om minskning eller indragning av barnbidrag skall i tillämpliga delar gälla vad som stadgas i 28—32 §§ lagen om folkpensionering i fråga om tilläggspension. Föreskrifterna i

(Kungl. Maj:ts förslag.)	*(Utskottets förslag.)*
33 och 34 §§ nämnda lag skola äga motsvarande tillämpning beträffande barnbidrag.	33 och 34 §§ nämnda lag skola äga motsvarande tillämpning beträffande barnbidrag. *2 mom. Då ärende rörande barnbidrag skall förekomma vid pensionsnämnds sammanträde, åligger det nämndens ordförande att, såvitt möjligt i god tid före sammanträdet, därom underrätta ordföranden i barnavårdsnämnden i den kommun, där barnet stadigvarande vistas; och äger denne eller annan, av barnavårdsnämnden därtill utsedd ledamot rätt att vid handläggningen av sådant ärende deltaga i överläggningarna men ej i besluten samt att få sin mening antecknad till protokollet.*

10 §.

Barnbidrag utbetalas till barnets förmyndare; dock må, om särskilda skäl därtill äro, pensionsstyrelsen föreskriva, att utbetalning skall ske till barnavårdsnämnd eller annan, med skyldighet för den, som sålunda erhåller förfallna belopp, att utlämna dessa i den ordning, som prövas vara för barnet mest gagneligt.

11 §.

Har kommun, sedan ansökning om barnbidrag gjorts, förskotterat sådant bidrag, äger kommunen uppbära det först till betalning förfallande beloppet, i vad detsamma hänför sig till tid, för vilken förskott utgivits, och därav tillgodogöra sig förskottet.

12 §.

Barnbidrag utgår icke för tid, under vilken barn är intaget å allmän uppfostringsanstalt eller straffanstalt.

Barnbidrag, som belöper å tid, under vilken barn är omhändertaget för skyddsuppfostran eller samhällsvård eller på allmän bekostnad vårdas å anstalt i andra fall än förut i denna paragraf avses, utbetalas till det kommunala organ, som svarar för vårdkostnaden. Av vad sålunda utbetalas må nämnda kostnad täckas, varvid densamma skall beräknas efter de grunder, som angivas i 51 § lagen om fattigvården.

13 §.

Rätt till barnbidrag kan ej överlåtas och må förty icke tagas i mät för gäld.

(Kungl. Maj:ts förslag.) *(Utskottets förslag.)*

14 §.

Kostnaderna för barnbidrag bestridas av staten och av kommunerna.

Varje kommun tillskjuter i nästföljande stycke föreskriven andel i kostnaderna för barnbidrag till barn, som efter prövning av dess pensionsnämnd förklarats äga rätt till sådant bidrag; dock att, där barnbidrag blivit ökat, den kommun, vars pensionsnämnd prövat ärendet rörande ökningen, skall tillskjuta nämnda andel av ökningen. Är pensionsnämnd gemensam för två eller flera kommuner, avgöres dessa kommuner emellan frågan om betalningsskyldigheten med hänsyn till vederbörandes mantalsskrivningsort eller, där sådan ej finnes, vistelseort vid det tillfälle, då barnbidraget eller ökningen söktes. Minskas barnbidrag, till vilket två eller flera kommuner lämna tillskott, skola dessa kommuners andelar i återstående belopp bestämmas efter förhållandet mellan deras förutvarande tillskott. Varje kommuns tillskott uträknas av pensionsstyrelsen.

I föregående stycke nämnd andel i kostnaden för barnbidrag eller ökning därav skall utgöra:

för orter tillhörande ortsgrupp 1 en åttondel;

för orter tillhörande ortsgrupp 2 en femtedel;

för orter tillhörande ortsgrupp 3 en fjärdedel; dock att, därest Stockholm eller Göteborg hänföres till denna ortsgrupp, stadens andel skall utgöra tre tiondelar.

Återstående kostnad bestrides av staten.

15 §.

Vad i denna lag sägs om moder till barn skall, då fråga är om adoptivbarn till makar eller hustru, avse hustrun.

16 §.

De närmare föreskrifter som, utöver vad denna lag innehåller, finnas erforderliga för lagens tillämpning, meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1938.

Har pensionstillägg, som avses i lagen den 1937 (nr) angående upphävande av 43 § lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering, utbetalats för tid, för vilken barnbidrag bestämmes skola utgå, skall barnbidraget minskas med belopp, motsvarande det sålunda utbetalade pensionstillägget.

B) att riksdagen måtte antaga Kungl. Maj:ts i propositionen framlagda, nedan intagna förslag till

1) Lag

om förskottering av underhållsbidrag till barn.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Barn, vars fader enligt rättens beslut eller skriftligt, av två personer bevittnat avtal är pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till barnet, äger att, sedan förfallodag för bidraget förflutit utan att bidraget guldits, med belopp och under villkor som nedan sägs av allmänna medel erhålla förskott å bidraget *(bidragsförskott)*.

Vad sålunda stadgats skall icke äga tillämpning i fråga om barn, vars moder sammanbor med barnets fader.

2 §.

Rätt till bidragsförskott tillkommer endast barn, som är svensk medborgare och stadigvarande vistas här i riket; dock äger Konungen, under förutsättning av ömsesidighet, träffa överenskommelse med främmande stat i fråga om tillämpning av denna lag å dess undersåtar.

Bidragsförskott utgår icke för längre tid än till och med den månad, under vilken barnet fyller sexton år.

3 §.

Bidragsförskott beviljas av barnavårdsnämnden i den kommun, där barnets moder senast blivit mantalsskriven eller, om sådan mantalsskrivningsort ej finnes, den kommun, där barnet stadigvarande vistas.

4 §.

1 mom. Bidragsförskott utgår, där ej nedan annorlunda stadgas, med ett årligt belopp av 240 kronor i ortsgrupp 1, 300 kronor i ortsgrupp 2 och 360 kronor i ortsgrupp 3 eller, där moder har vårdnaden om två eller flera till bidragsförskott berättigade barn, med följande årliga belopp i nedan angivna ortsgrupper:

	Ortsgrupp 1	Ortsgrupp 2	Ortsgrupp 3
för två barn	420 kronor	525 kronor	630 kronor
för tre barn	600 »	750 »	900 »
och för varje barn däröver ytterligare	120 »	150 »	180 »

För tiden till och med den månad, under vilken barn fyller två år, ökas bidragsförskottet med ett årligt belopp av 60 kronor.

Överstiger moderns årsinkomst 600 kronor i ortsgrupp 1, 800 kronor i ortsgrupp 2 och 1,000 kronor i ortsgrupp 3, eller har modern, därest hon är gift, tillsammans med sin make en årsinkomst överstigande 900 kronor i orts-

grupp 1, 1,125 kronor i ortsgrupp 2 och 1,350 kronor i ortsgrupp 3, minskas bidragsförskottet med sju tiondelar av årsinkomsten, i vad den överstiger sagda belopp. Hava makar som nyss sagts att försörja barn under sexton år, som icke är berättigat till vare sig barnbidrag enligt vad därom särskilt stadgas eller bidragsförskott, skall det för vederbörande ortsgrupp sist angivna inkomstbeloppet ökas med 100 kronor för varje sådant barn.

2 mom. Bidragsförskott utgår efter den i lagen om folkpensionering avsedda ortsgrupp, dit den ort hänförts, å vilken modern senast blivit mantalsskriven. Finnes ej sådan mantalsskrivningsort, utgår bidragsförskottet efter den ortsgrupp, dit den ort hänförts, å vilken barnet stadigvarande vistas, eller, då modern har vårdnaden om flera till bidragsförskott berättigade barn och dessa vistas å orter, som hänförts till olika ortsgrupper, efter den billigaste av dessa. Moder eller barn, som flyttat till ort i dyrare ortsgrupp, skall dock hava tillhört sådan ortsgrupp tre år, innan bidragsförskott må utgå enligt de för denna gällande reglerna, såvida icke på grund av omständigheterna prövas skäligt i särskilt fall medgiva undantag.

Vistas barn stadigvarande å ort, som tillhör billigare ortsgrupp än moderns mantalsskrivningsort, skall på detta barn belöpande andel av bidragsförskott med hänsyn därtill nedsättas.

3 mom. Där Konungen i fråga om ort, vilken gränsar till ort i högre ortsgrupp, jämlikt 6 § 3 mom. första stycket lagen om folkpensionering förordnat om förhöjning av tilläggspension till pensionstagare, vilken är mantalsskriven inom visst intill gränsen liggande område, äger Konungen på därom av vederbörande kommun gjord framställning förordna, att bidragsförskott, som beräknas med hänsyn till mantalsskrivning eller vistelse inom området, skall förhöjas med hälften av skillnaden mellan å ena sidan det belopp, vartill bidragsförskottet skulle uppgå, om mantalsskrivningen skett eller vistelsen ägt rum å orten i den högre ortsgruppen, samt å andra sidan det belopp, vartill bidragsförskottet uppgår å orten i den lägre ortsgruppen.

Vad i 2 mom. första stycket sista punkten stadgas angående bidragsförskott ävensom vad i 6 § 3 mom. tredje stycket lagen om folkpensionering stadgas angående pensionsförhöjning skall äga motsvarande tillämpning å förhöjning, som avses i detta moment.

4 mom. Bidragsförskott må icke utgå med högre belopp än barnets fader enligt rättens beslut eller avtal är skyldig att utgiva till barnets underhåll.

Har underhållsbidrag delvis erlagts, skall det först till betalning förfallna bidragsförskottet minskas med det sålunda erlagda beloppet.

Bidragsförskott skall icke utgå, därest beloppet av detsamma icke uppgår till 60 kronor för år räknat.

5 §.

1 mom. Såsom inkomst, vilken enligt 4 § skall läggas till grund för beräknande av bidragsförskott, anses det för vederbörande senast till statlig

inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet. Härvid skall emellertid iakttagas, att därest i detta belopp inräknats värdet av fri kost och fri bostad, sammanlagda värdet av dessa förmåner icke må vid inkomstens beräkning uppskattas högre än till 200 kronor i ortsgrupp 1, 300 kronor i ortsgrupp 2 och 400 kronor i ortsgrupp 3.

2 mom. Har barn inkomst, som ej härrör från dess eget arbete, skall den på detta barn belöpande andelen av bidragsförskottet minskas med nämnda inkomst.

6 §.

Ansökning om bidragsförskott göres hos ordföranden i vederbörande barnavårdsnämnd av barnets moder eller, där särskilt förordnad förmyndare finnes, av denne. I fråga om barn utom äktenskap må ansökning göras jämväl av barnavårdsmannen.

Ansökning, som avfattas enligt fastställt formulär, skall innehålla nödiga upplysningar för utredande av barnets rätt till bidragsförskott ävensom en av sökanden på heder och samvete avgiven förklaring, att de lämnade upplysningarna äro med sanningen överensstämmande. Är sökanden ur stånd att själv avgiva sådan förklaring, skall riktigheten av upplysningarna intygas av två trovärdiga, med barnets och moderns förhållanden förtrogna personer.

Vid ansökningen skola fogas prästbevis enligt fastställt formulär ävensom i huvudskrift eller styrkt avskrift rättens beslut eller avtal som i 1 § sägs, därest dessa handlingar icke annorledes äro tillgängliga för barnavårdsnämnden.

7 §.

Sedan bidragsförskott sökts, skall, därest den underhållsskyldiges postadress är känd eller kan utrönas, omedelbart med allmänna posten till honom avsändas meddelande om ansökningen med föreläggande att inom viss kort tid muntligen eller skriftligen yttra sig med anledning av densamma.

8 §.

Bidragsförskott må ej beviljas, där den underhållsskyldige betalar förfallet belopp och tillika antingen ställer av barnavårdsnämnden godkänd pant eller borgen för underhållsskyldighetens fullgörande under tid, som barnavårdsnämnden finner skälig, eller visar sannolika skäl att han skall fullgöra sin underhållsskyldighet.

9 §.

Bidragsförskott beviljas varje gång för ett år, där ej rätten till förskott upphör tidigare, samt utgår ej för längre tid tillbaka än två månader före den månad, under vilken förskottet söktes.

För tid, under vilken barn är intaget å allmän uppfostringsanstalt eller straffanstalt, utgår icke bidragsförskott.

Bidragsförskott, som belöper å tid, under vilken barn är omhändertaget för skyddsuppfostran eller samhällsvård eller på allmän bekostnad vårdas å anstalt i andra fall än förut i denna paragraf avses, utbetalas till det kommunala organ, som svarar för vårdkostnaden. Av vad sålunda utbetalas må nämnda kostnad täckas, varvid densamma skall beräknas efter de grunder, som angivas i 51 § lagen om fattigvården.

10 §.

Sedan bidragsförskott beviljats, skall, därest den underhållsskyldiges postadress är känd eller kan utrönas, genom rekommenderat brev eller eljest bevisligen tillställas honom skriftligt meddelande härom, därvid underrättelse tillika skall lämnas om stadgandet i 18 § sista punkten.

11 §.

Bidragsförskott utbetalas månadsvis och må, förutom i det fall, som avses i 9 § tredje stycket, lyftas av barnets moder eller, där särskilt förordnad förmyndare finnes, av denne; dock äger barnavårdsnämnden, därest barnet vistas hos annan än modern eller förmyndaren, att, då särskilda skäl därtill äro, förordna, att bidragsförskott skall utbetalas till den, hos vilken barnet vistas, eller till annan lämplig person.

Belopp, som ej lyftats inom tre månader efter den månad, under vilken detsamma förfallit till betalning, vare förverkat.

12 §.

Befinnes barn, för vilket bidragsförskott utgår, icke vidare vara svensk medborgare eller stadigvarande vistas här i riket, skall förskottet indragas, såvida icke detta med hänsyn till omständigheterna prövas oskäligt.

13 §.

Har moder utan vederlag eller mot uppenbarligen otillräckligt vederlag avhänt sig eller barnet egendom i sådan myckenhet, att avhändelsen avsevärt inverkar vid beräkning av bidragsförskott, ehuru hon bort förutse, att avhändelsen skulle föranleda behov av dylikt förskott, eller har särskilt förordnad förmyndare låtit sådant förfarande komma sig till last med avseende å myndlingens egendom, eller

har i fråga om moderns eller barnets inkomst eller egendom eller eljest åberopats oriktig uppgift av beskaffenhet att påverka rätten till bidragsförskott, ehuru skäligen kunnat fordras att uppgiften varit riktig,

skall ansökning om bidragsförskott avslås eller redan beviljat förskott indragas; dock att, där annat ej finnes påkallat, viss tid skall bestämmas, efter vars förlopp den omständighet, som föranlett beslutet, icke skall utgöra hinder mot bifall till ansökning om bidragsförskott.

14 §.

Hava förfallna underhållsbidrag guldits, och ställer den underhållsskyldige pant eller borgen, som i 8 § sägs, eller visar sannolika skäl, att han skall fullgöra sin underhållsskyldighet, skall bidragsförskott upphöra att utgå.

Sedan underhållsskyldigheten upphört, skall bidragsförskott ej vidare utgå.

15 §.

Barnavårdsnämnden har att noga vaka över att bidragsförskott kommer barnet till godo.

16 §.

Rätt till bidragsförskott kan ej överlåtas och må förty icke tagas i mät för gäld.

17 §.

För lämnat bidragsförskott inträder den barnavårdsnämnd, som utgivit förskottet, å vederbörande kommuns vägnar i barnets rätt till underhållsbidrag gentemot fadern.

Rätten att återkräva bidragsförskott må av barnavårdsnämnden eftergivas, där den underhållsskyldige genom att återbetala förskottet eller någon del därav kan antagas komma att sakna nödiga medel till underhåll för sig och de sina.

18 §.

Sedan den underhållsskyldige erhållit meddelande, som i 10 § sägs, har han att, så länge bidragsförskott utgår, till barnavårdsnämnden erlägga å förskottet belöpande andel av underhållsbidragen, allt eftersom dessa förfalla till betalning. Gentemot barnavårdsnämnden må icke åberopas betalning av underhållsbidrag, som erlagts annorledes än nu sagts.

19 §.

Barnavårdsnämnden bör bereda modern eller annan, som äger föra talan för barnet, tillfälle att i samband med återkrävandet av bidragsförskott utkräva den del av oguldna underhållsbidrag, som må överskjuta bidragsförskottets belopp.

20 §.

Utgift för bidragsförskott bestrides, i den mån ersättning ej kunnat uttagas av den underhållsskyldige, till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet.

21 §.

Gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott sökes av barnavårdsnämnden hos länsstyrelsen. Ansökning, avseende nämndens kostnader under visst kalenderår, skall göras före utgången av kalenderåret näst efter det, då förskottet utgivits, där ej länsstyrelsen dessförinnan medgivit, att i fråga om förskott för visst barn ansökning må göras senare.

Vid ansökningen skola fogas följande handlingar:

a) uppgift beträffande varje barn om namn, födelsedag och vistelseort samt föräldrarnas namn och vistelseort;

b) specificerad uppgift å nämndens kostnader för bidragsförskott med angivande särskilt för varje barn av förskottets belopp och tidpunkten för dess utbetalande; där uppgiften ej åtföljes av behöriga verifikationer, skall den vara till riktigheten styrkt av ordföranden och annan ledamot i nämnden eller, då kassaförvaltare finnes, av denne jämte ytterligare en ledamot;

c) fullständig redogörelse för barnens och deras föräldrars ekonomiska ställning; samt

d) redogörelse för de åtgärder, som vidtagits för bidragsförskottens återkrävande, jämte härutinnan meddelade utslag eller beslut ävensom, i fall där tvångsmedel mot den underhållsskyldige icke anlitats, uppgift om anledningen härtill.

De under c) och d) omförmälda redogörelserna skola vara till riktigheten styrkta av barnavårdsnämndens ordförande.

Sedan länsstyrelsen granskat ansökningen samt genom sökanden införskaffat eller själv låtit införskaffa den ytterligare utredning, som må vara behövlig, har länsstyrelsen att meddela beslut i ärendet samt att utanordna beviljat belopp.

22 §.

Har barnavårdsnämnden, efter det nämnden mottagit gottgörelse av statsverket för bidragsförskott, av den underhållsskyldige uppburit ersättning för förskottet, åligger det nämnden att i samband med den ansökning om sådan gottgörelse, som näst därefter göres, till statsverket redovisa tre fjärdedelar av den uppburna ersättningen.

23 §.

Har barnets moder ingått äktenskap med annan än barnets fader, skall, därest fadern avlidit, vad i denna lag sägs om fader gälla maken.

Hava makar eller någon av dem adoptivbarn, skall vid tillämpningen av denna lag med barnets fader avses mannen och med barnets moder hustrun.

24 §.

Över barnavårdsnämnds beslut i ärende rörande beviljande eller indragning av bidragsförskott eller rörande eftergivande av rätten att återkräva

sådant förskott må den, som beslutet rörer, anföra besvär hos länsstyrelsen inom trettio dagar från det han av beslutet erhållit del.

25 §.

Klagan över länsstyrelses beslut i ärende enligt denna lag föres hos Konungen i vederbörande statsdepartement före klockan tolv å trettionde dagen efter den, då klaganden erhöll del av beslutet.

26 §.

De närmare föreskrifter, som, utöver vad denna lag innehåller, finnas erforderliga för lagens tillämpning, meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1938.

2) Lag

om kommunala pensionstillskott m. m.

Härigenom förordnas som följer:

Till beredande *dels* av understöd (kommunala pensionstillskott), i penningar eller naturaförmåner, åt personer, vilka uppbära folkpension enligt lagen den 28 juni 1935 om folkpensionering och icke jämlikt 9 § 1—3 styckena samma lag äro uteslutna från tilläggspension, men ändock finnas vara i behov av fattigvård, *dels* av understöd (kommunala tillskott till invalidunderstöd eller till blindhetsersättning) av enahanda slag åt personer, vilka finnas vara i behov av fattigvård, oaktat de uppbära understöd enligt förordningen den 28 juni 1935 om invalidunderstöd eller ersättning enligt förordningen den 20 april 1934 om blindhetsersättning, *dels* av understöd (kommunala tillskott till barnbidrag eller till bidragsförskott) av enahanda slag åt barn, vilka finnas vara i behov av fattigvård, oaktat för dem utgå barnbidrag enligt lagen den om barnbidrag eller bidragsförskott enligt lagen den om förskottering av underhållsbidrag till barn, *dels ock* av bidrag (kommunala sjukvårdsbidrag) till bestridande, gemensamt med pensionsstyrelsen, av kostnader för åtgärder till förebyggande eller hävande av arbetsoförmåga, må fattigvårdssamhälle ställa medel till fattigvårdsstyrelsens förfogande med föreskrift, att tillskott och bidrag, som utdelas av dessa medel, icke skola vara att anse såsom fattigvård. Sådana tillskott och bidrag må icke tilldelas andra personer än dem, som äro mantalsskrivna inom fattigvårdssamhället och där äga hemortsrätt i fråga om fattigvård. I övrigt äger samhället bestämma de grunder, som för beviljande av tillskott och bidrag böra av fattigvårdsstyrelsen iakttagas. Har sådant bestämmande ej skett, ankommer på styrelsen att bevilja tillskott och bidrag i den mån styrelsen prövar nödigt. Tillskott må efter omständigheterna jämkas eller indragas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1938, då lagen den 15 maj 1936 (nr 144) om kommunala pensionstillskott m. m. skall upphöra att gälla.

C) att motionerna I: 330, II: 581, II: 582 och II: 583 måtte anses besvarade genom vad utskottet under A) hemställt;

D) att motionen I: 329 måtte anses besvarad genom vad utskottet under A) och B) hemställt; samt

E) att motionerna I: 331 och II: 584, i den mån de icke blivit besvarade genom vad utskottet under B) hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 29 maj 1937.

På sammansatta stats- och andra lagutskottets vägnar:

SIGFRID HANSSON.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från statsutskottet: herrar *Strindlund, J. B. Johansson, Hansén, Asplund*[1], *Andersson* i Prästbol, *Sandén*[2], *Johanson* i Faleberg, *Persson* i Tidaholm och *Erlander;* samt

från andra lagutskottet: herrar *Sigfrid Hansson, Heiding, Hage, Skoglund, Wistrand* och *Myrdal,* fru *Nordgren* samt fröken *Hesselgren.*

[1] Närvarande endast vid behandlingen av 5—21 §§ lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn.

[2] Ej närvarande vid behandlingen av de under [1] omförmälda paragraferna.

Reservationer:

A. Beträffande den allmänna motiveringen till lagförslagen:

av herrar *Strindlund, Andersson* i Prästbol, *Erlander, Hage* och fru *Nordgren,* vilka ansett, att utskottets yttrande å sid. 11—13 bort hava följande lydelse:

»Förevarande lagförslag — — — särskild uppmärksamhet. Utskottet förutsätter att jämväl ifrågavarande spörsmål därvid vederbörligen beaktas.

Genom ett — — — föreslagna fördelningen.»

B. Beträffande förslaget till lag om barnbidrag:

Vid 4 §:

av fröken *Hesselgren.*

Vid 5 §:

av herrar *J. B. Johansson, Johanson* i Faleberg, *Skoglund* och *Wistrand* angående ortsgrupperingen.

C. Beträffande lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn:

I fråga om förslaget i dess helhet:

av herrar *Skoglund* och *Wistrand,* vilka ansett, att utskottet med hänsyn till den i flera avseenden otillfredsställande utformningen av lagförslaget och föreliggande svårigheter att under den korta tid, som stått utskottet till buds för granskning av detsamma, bort avstyrka den ifrågasatta lagstiftningen.

Vid 4 §:

av herrar *J. B. Johansson* och *Johanson* i Faleberg beträffande ortsgrupperingen, vilken särskilt till denna lagstiftning medfört väsentliga olägenheter och ojämnhet i tillämpningen.

Vid 5 §:

av herrar *J. B. Johansson* och *Johanson* i Faleberg, vilka med hänsyn till såväl den tekniskt otillfredsställande anordningen av inkomstprövningen som därav följande stora praktiska olägenheter ansett, att paragrafens första moment bort erhålla följande lydelse:

5 §.

1 mom. Inkomst, som enligt 4 § skall läggas till grund för beräknande av bidragsförskott, uppskattas enligt de grunder, som angivas i 7 § lagen om folkpensionering. Härvid skall — — — i ortsgrupp 3.

Vid 20 och 22 §§:

av herrar *J. B. Johansson, Hansén, Johanson* i Faleberg och *Hage,* vilka anfört:

»Uti flera av de avgivna yttrandena har ansetts, att staten borde helt övertaga kostnaden för bidragsförskotten eller att den kommunala andelen icke borde sättas högre än till $^1/_8$. Som skäl för en sänkning av den kommunala andelen till $^1/_8$ kan anföras bl. a., att det här är ett lämpligt tillfälle att, låt vara i mindre omfattning, förverkliga skatteutjämningsintentionerna. Varje ekonomisk börda, som generellt lägges på primärkommunerna, kommer att hårdast drabba de mest skattetyngda, fattigaste kommunerna. En dylik sänkning torde icke innebära någon risk med hänsyn till att förskotten äro bundna vid vissa bestämda inkomstgränser och underkastade sträng statlig kontroll. Vi hava därför inom utskottet yrkat sådan ändring av 20 och 22 §§ i

lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn, som betingas av kommunandelens sänkning till $^1/_8$, och föreslå därför, att nämnda paragrafer erhålla följande ändrade lydelse:

20 §.

Utgift för bidragsförskott bestrides, i den mån ersättning ej kunnat uttagas av den underhållsskyldige, till *sju åttondelar* av statsverket och till *en åttondel* av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet.

22 §.

Har barnavårdsnämnden, efter det nämnden mottagit gottgörelse av statsverket för bidragsförskott, av den underhållsskyldige uppburit ersättning för förskottet, åligger det nämnden att i samband med den ansökning om sådan gottgörelse, som näst därefter göres, till statsverket redovisa *sju åttondelar* av den uppburna ersättningen.»

Stockholm 1937. Kungl. Boktryckeriet, P. A. Norstedt & Söner.
372488